

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Naisvihan tunneyhteisö

Anonyymisti esitettyä verkkovihaa Ylilaudan ihmissuhdekeskusteluissa

Artikkelissa analysoidaan diskurssianalyysin keinoin anonyyminä käytyjä verkkokeskusteluja suomalaisen Ylilauta-keskustelufoorumin Ihmissuhteet-keskustelualueelta. Miesten ja poikien ihmissuhdekeskustelujen alueelle on tullut viime vuosina vaikutteita radikaalin miesliikkeen, niin sanotun mansfäärin, mielipidevaikuttajien blogeista, jotka pyrkivät muun muassa rakentamaan miesten emotionaalista yhteisöä naisvihan ympärille. Tässä artikkelissa analysoidut keskustelut pyrkivät tyypistämään sukupuolten väliset suhteet yksinkertaisiksi biologisperustaisiksi totuuksiksi ja stereotyypeiksi ja edustavat siinä mielessä populistista retoriikkaa. Artikkelissa osoitetaan vihamielisten diskurssien yllirajainen kierto sekä tulkitaan naisvihaan yllyttävät yhteisöt intiimin elämän radikalisoitumiseksi, jossa yksilöt pyrkivät levittämään omaksumaansa sanomaa edelleen muille. Keskusteluissa esiintyy myös vastapuhetta, jossa yritetään haastaa naisvihalle perustuvia käsityksiä ja naisvihamielisiä asenteita. Useimmiten keskusteluista tulee kiisteleviä.

AVAINSANAT: verkkokeskustelu, ihmissuhteet, naisviha, maskuliinisuus, anonyymisyys

Aiemmin lehdistön ja tiedotusvälineiden pitkälti hallitsema julkinen keskustelu on yhä useammin myös yksittäisten kansalaisten ulottuvilla ja poliittiset liikkeet ovat entistä enemmän puoluepolitiikasta riippumattomia yksilöllisempiä verkostoja ja liikkeitä (Bennett & Segerberg 2013, 1–8). Yksittäiset kansalaisetkin voivat nousta julkisiksi toimijoiksi ja mielipidevaikuttajiksi verkkojulkisuudessa, esimerkiksi terveysaiheisiin ja poliittisiin kysymyksiin liittyen. Perinteinen media on mahdollista ohittaa, eikä verkkojulkisuus noudata perinteisen mediajulkisuuden pelisääntöjä. Verkko-yhteisöistä syntyikin uudenlaisia populaareja heimoja, liikkeitä, yhteisöjä ja vastamedioita, jotka voivat haastaa asiantuntijatietoa (Huhtinen & Halminen 2017; Ylä-Anttila 2017, 46–47; Keskinen 2013). Monet viime vuosina verkossa järjestäytyneet liikkeet ovat valjastaneet käyttöönsä naisvihaa (Marwick & Lewis 2017, 12–14; Banet-Weiser & Miltner 2015; Keskinen 2013). Verkkovihaan laaja määrittely sisällyttää

siihen rasismiin ja antisemitismiin lisäksi myös homofobian, uskonnollisen kiihkoilun, naisvihan ja poliittisen vihapuheen. Myös väkivaltainen pornografia, terrorismin edistäminen, nettikiusaaminen, solvaaminen ja nimittely, huhujen levittäminen ja vammaisiin kohdistuva ahdasmielisyyks voivat olla verkkovihaa. (Pöyhtäri ym. 2013, 49.) Erotuksena nettikiusaamisesta, joka kohdistuu yhteen henkilöön, verkkoviha kohdistuu ihmisryhmään, kuten esimerkiksi naisiin, tietyn uskontokunnan tai poliittisen suuntauksen edustajiin tai maahanmuuttajiin.

Verkkovihaa on selitetty esimerkiksi historiallisena internetin syntyhistoriaan kuuluvana prosessina, trollaamisen alakulttuurina, estojen poistumisen seurauksena ja kuulluksi tuleminen tarpeella (Shepherd ym. 2015). Tässä artikkelissa pohdin, minkälaisien prosessien kautta naisviha rakentuu diskursiivisena ja affektiivisena käytäntönä verkkokeskustelussa ja minkälaista tunneyhteisöä se tuottaa. Tärkein tutkimuskysymykseni on: Millaisten me-yhteisön synnyttämiseen tähtäävien keinojen kautta naisviha rakentuu analysoiduissa verkkokeskusteluissa? Millaisia retorisia keinoja keskustelussa käytetään? Tutkin siis naisvihan affektiivisiä käytäntöjä, jotka syntyvät diskurssin ja tunteen yhteisvaikutuksesta. Aineistona käytän nimettömänä käytyjä verkkokeskusteluja suomalaiselta *Ylilauta*-keskustelufoorumilta.

Kerätessäni aineistoa tätä tutkimusta varten keväällä 2014, sukupuolirooleihin liittyvät uuskonservatiiviset puhuvat monissa *Ylilauta*-keskustelufoorumien viesteissä vaikuttivat oudoilta ”nuorten huumorisivustoksi” (Parkkari 2011) kuvatussa tilassa. Sittemmin amerikkalaisen vaihtoehdoisen oikeiston (alt-right) noustua myös valtavihamedian tietoisuuteen, näyttäisi yhä selvemmältä, että konservatiiviset ja naisvihamieliset *Ylilauta*-foorumilla esiintyvät diskurssit nousevat osittain samoista lähteistä kuin vaihtoehdotoin oikeisto ja miesten asioita ajava niin sanottu manosfääri¹. Esimerkiksi amerikkalainen vaihtoehdotoin oikeisto on hyödyntänyt verkon kuvalautafoorumeita agendansa levittämiseen (Marwick & Lewis 2017, 2). Antifeministiset vihamieliset diskurssit eivät ole vain pohjoismaisia (vrt. Keskinen 2013, 255) tai amerikkalaisia (Marwick & Lewis 2017, 12–14), vaan ne kiertävät valtioiden rajat ylittäen ja keskenään sekoittuen. Ensimmäisessä alaluvussa esittelen artikkelin teoreettisen taustan ja keskeiset käsitteet. Toisessa alaluvussa teen lyhyen katsauksen aiempaan tutkimukseen sukupuolesta verkko-yhteisöissä, minkä jälkeen seuraa varsinainen empiiristen aineistojen analyysi.

Tunneyhteisö kääntää haavoittuvuuden vihaksi

Parisuhteisiin liittyviä aiheita ja arvokysymyksiä käsitellään perinteisen mediajulkisuuden lisäksi erilaisilla sosiaalisen median alustoilla ja verkkofoorumeilla, jotka tarjoavat tilan intiimeistä aiheista keskustelulle. Ken Plummer (2003, 12–13) käyttää yksityisten ja arkaluontoistenkin aiheiden julkisesta käsittelystä intiimin kansalaisuuden käsitettä ja muistuttaa, etteivät intiimit kokemukset ole vain yksilölle kuuluvia, vaan niistä käydään neuvottelua ja keskustelua myös julkisilla areenoilla, kuten erilaisilla verkkofoorumeilla (mt. 13, 68, 74). Usein intiimien aiheiden julkinen käsittely johtaa

moraalisiin ja poliittisiin kamppailuihin siitä, minkälaista elämää ihmisten tulisi elää. Verkossa miesten ja poikien ihmissuhdekeskustelua pyrkivät hallitsemaan esimerkiksi niin sanotun manosfäärin blogit, jotka ovat erityisen aktiivisia sisällöntuottajia monissa nuorten miesten suosimissa verkkotiloissa, kuten *YouTubessa* ja *Reddit*-keskustelupalstalla (Massanari 2015, 136–138). Nämä blogit vastaavat siihen tiedontarpeeseen, joka monilla pojilla ja nuorilla miehillä on seksuaalisuudesta ja seurustelusta, mutta niiden tuottama tieto ei ole luotettavaa ja asiantuntijuuteen perustuvaa vaan jopa harhaanjohtavaa ja ideologisesti väritynyttä.

Tunne on sosiaalipsykologi Margaret Wetherellin (2012, 7) mukaan kulttuurinen käytäntö, joka liittyy ideologioihin ja vaihtelee kulttuurista ja aikakaudesta toiseen. Tunteilla on keskeinen osansa yhteiskunnallisten muodostelmien, ihmisryhmien, emotionaalisten subjektien ja kansalaisten rakentumisessa, ja tunteiden kautta syntyy emotionaalisia yhteisöjä (mt., 7–8, 14). Tunteilla on keskeinen merkityksensä myös poliittisessa propagandassa, joka usein vetoaa tunteisiin ja pyrkii peittämään omat tarkoitusperänsä vallitseviin asenteisiin ja ennako-oletuksiin. Tunteisiin vetoava ihmiskeskeinen viestintä on myös sosiaaliselle medialle tyypillistä. (Huhtinen & Halminen 2017.) Kiinnostus tunteisiin ja affekteihin on noussut esiin eri tutkimusaloilla viime vuosikymmenten aikana. Affektin käsite voidaan ymmärtää useastakin eri näkökulmasta (ks. esim. Kontturi & Taira 2007; Pedwell & Whitehead 2012; Wetherell 2012, 3–22). Affekteihin perehtyvä tutkimusperinne on ammentanut vaikutteita muun muassa neuropsykologiasta ja fenomenologiasta. Affektin määrittelystä ja soveltamisesta tutkimukseen myös kiistellään (Pedwell & Whitehead 2012; Wetherell 2012, 54–61): Toisaalta affektilla viitataan tunnetta edeltävään, ei vielä sanallistetun keholliseen kokemukseen, johon liittyvä tutkimusperinne (esim. Massumi 1995) huomioi erityisesti kehollisen kokemuksen tutkimuskohteena ja kääntyy pois päin diskursseihin ja representaatioihin nojaavasta tutkimuksesta (Pedwell & Whitehead 2012, 117). Toisaalta affekti voidaan myös ymmärtää diskursseihin yhdistyvänä ja niiden kanssa yhteisvaikutuksessa toimivana voimana, energiana tai tunnekokemuksen lähteenä, niin että affektiivisten käytäntöjen huomioiminen täydentää diskurskien tutkimusta (Wetherell 2012, 19–21; 22–25; Nikunen & Pantti 2017, 74–76).

Tässä tutkimuksessa ymmärrän affektin eräänlaisena kapasiteettina, käyttövoimana tai energiana, joka vauhdittaa verkottuneita julkisuuksia, syntyy usein ristiriitaisista sekä julkisia että yksityisiä asioita koskevista tunteista (Papacharissi 2015, 7; Paasonen 2014) ja vaikuttaa yhdessä diskurskien ja ideologioiden kanssa. Affektiivisillä käytännöillä tarkoitetaan esimerkiksi kielen tasolla tapahtuvia käytäntöjä, jotka liittyvät sosiaaliseen elämään ja arkeen sekä muodostavat ihmisryhmiä ja luokkia omine tunnelmineen (Wetherell 2012, 51–52; 103). Esimerkkinä affektiivisesta käytännöstä voisi olla retoristen keinojen yhdistäminen voimakkaaseen tunnekokemukseen tai vaikkapa internettrollaaminen, jonka tavoitteena on ärsyttää tai saada aikaan tunnereaktio. Wetherellin mukaan tunne ei esiinny vain yksilön sisäisesti vaan suhteessa muihin ihmisiin ja maailmaan. Hänen näkemyksensä on siis vahvasti konstruktionistinen. Wetherell perustelee affektiivisen käytännön hyödyllisyyden nimenomaan tällä; hänen mukaansa se on pienin yksikkö, jota yhteiskuntatieteellisessä affektitutkimuk-

nessa voidaan analysoida (Wetherell 2012, 23–24). Verkkokeskustelujen voimakkaissa tunteenpurkauksissa onkin kyse sanallistetuista tunteista ja affektiivisistä käytännöistä, jotka voivat muodostua yhteisöllisesti jaetuiksi diskursseiksi, kuten naiseen kohdistuvaksi vihapuheeksi.

Nimettömänä käyty verkkokeskustelu mahdollistaa monenlaiset vihamieliset identiteetit, vihan lietsomisen ja vääran tiedon levittämisen. ”Outrage mediaksi” on kutsuttu amerikkalaista puheradiota, blogeja ja kaapeli-tv:n uutisia, jotka pyrkivät herättämään tunnetason reaktion yleisöltä, yleensä vihan, pelon tai moraalisen oikeutuksen muodossa. Tällainen raivoa käyttöönsä valjastava media pyrkii kääntämään emotionaalisen haavoittuvuuden vihaksi. Vihaisena ollessaan kokee olevansa osallinen; viha on tunnetta, joka etsii kanavaa ulospäässeen. (Kimmel 2013, 33–34.) Amerikkalaisesta puheradiosta raivoa hyväksi käyttävä ”outrage media” on siirtynyt yhä enemmän nettiin, esimerkiksi blogosfääriin, jossa vihamieliset blogit muodostavat omia alakulttuurejaan. Raivoa hyväkseen käyttävä media liittyy maskuliinisuuteen siten, että siinä ei-maskuliiniseksi ymmärretyt tunteet, kuten epävarmuus, huolestuneisuus, ahdistuneisuus tai surullisuus pyritään kääntämään raivoksi tai vihaisuudeksi (emt. 32–34). Samoin tunteisiin vetoava propaganda voi saada ihmisiä liikkeelle ja voimaantumaan vihastumisen kautta. Yhdysvalloissa 1990-luvulta alkaen perinteisten ja edistysellisten arvojen kannattajien välit kärjistyivät, mistä alettiin puhua kulttuurisotana. Viime aikoina verkossa käydyistä uusoikeistolaisten liikkeiden, kuten jo mainitun vaihtoehtoisen oikeiston, sekä suvaitsevaisten ja edistysellisten liikkeiden välisistä kiivaista arvokeskusteluista on käytetty kulttuurisodan käsitettä. (Nagle 2017, 2.) Internetin kulttuurisotien oikeistolainen siipi on omaksunut käyttöönsä vastakulttuurisia elementtejä ja tekniikoita, joita on aiemmin nähty vasemmistolaisen toimijoiden käytössä (Nagle 2017, 45; 53). Vastakulttuurinen puhetapa on voimakkaasti tunteellista ja trollaamisella leikittelevää, jolloin sen poliittiset merkityksetkin jäävät osittain epämäärittäviksi. Yhteiskuntatieteissä affektien ja tunteiden tutkimuksen yhtenä tavoitteena on pyrkiä ymmärtämään, miten ihmisiä liikutetaan ja miten sosiaaliset ryhmät kaappaavat ihmisiä pauloihinsa (Wetherell 2012, 2). Trollaamisen kulttuuri vastakulttuurina esiintyy vahvasti esimerkiksi verkon kuvalaudoilla (Fierer-Blaëss 2016, 108; Phillips 2016, 15–21), eikä useinkaan ole helppoa tulkita, milloin on kyse harmittomasta trollaamisesta ja milloin taas varsinaisesta propagandasta.

Aineiston ja menetelmän kuvaus

Ylilauta on suomalainen alakulttuurinen kuvalautafoorumi, joka syntyi vuoden 2011 alussa kahden aikaisemman kuvalaudan yhdistyessä (Uotila 2013, 18). Sen syntytarina on samankaltainen kuin amerikkalaisella *4chan*-keskustelufoorumilla; molemmat ovat nuorten miesten perustamia sekä suunnattu nuorelle yleisölle, jonka jäsenistä monet ovat kiinnostuneita japanilaisesta populaarikulttuurista. Molemmat foorumit ovat tulleet tunnetuiksi törkeästä, poliittista korrektiutta vastustavasta huumorista, pilailusta ja trollaamisesta, eikä keskustelua juurikaan kontrolloida kuin selvien laittomuuksien

osalta foorumeilla vallitsevan vapaan keskustelun ihanteen takia. Kuvalautojen historiaan liittyy useita väärinkäytöksiin ja tietomurtoihin liittyviä kohuja, joiden seurauksena niitä on suljettu. (Uotila 2013, 11; 18–19.) Kuvalaudat ovat keskustelupalstoja, joissa viestin ohessa keskusteluun lähetetään useimmiten jokin kuva ja joita käytetään täysin tai lähes täysin anonyymisti (Suominen 2013, 138).

Ylilauta-foorumia käytetään anonyymisti ilman nimimerkkejä, eikä sinne kirjoittavien henkilöiden todellista ikää, sukupuolta tai muita taustatietoja ole mahdollista määrittää. Ylilaudalla tyypillinen ajattelutapa kannattaa anonyymiteettiä ja vastustaa sosiaalisen median näkyvyyskulttuuria, jossa keskeistä on itsensä esiin tuominen ja suosion tavoittelemisen erilaisilla sosiaalisen median alustoilla. Nimettömästi käytetyillä foorumeilla kirjoittajan persoonan sijaan esiin nousee viestien sisältö. Joissakin käyttäjien lähettämässä viesteissä kirjoittaja esittäytyy joko naisena tai miehenä, mutta aineiston laajuuden takia näiden mainintojen koodaaminen olisi mahdottoman työläs urakka. Käyttäjien ikäjakaumaa voidaan kuitenkin haarukoida viesteissä esiin tulleiden ja koodattujen ikämainintojen perusteella. Tutkimusaineistosta ikämainintojen perusteella laskettu keskiarvo on 21 ja puoli vuotta. Ihmissuhteet-alueen viestien kirjoittajat eivät siis vaikuttaisi olevan teini-ikäisiä poikia, kuten foorumin käyttäjän stereotyyppi antaa ymmärtää, vaan ennemminkin nuoria aikuisia. Tämä ikähaarukka on kuitenkin vain suuntaa antava, koska tarkkaa tietoa käyttäjistä ei ole saatavilla.

Artikkelissa analysoitu aineisto on peräisin Ylilaudan Ihmissuhteet-keskustelualueelta. Kaikkiaan koko foorumi sisältää kymmeniä keskustelualueita, joiden aiheet ovat moninaisia, kehonrakennuksesta ja harrastuksista yhteiskuntaan, politiikkaan ja uskontoon. Artikkelissa käytetty aineisto muodostaa 300 keskusteluketjun korpuksen, joka on kerätty foorumilta 23. toukokuuta 2014. Aineisto on otos tuon päivän viimeksi kommentoiduista keskusteluista, sillä hetkellä, jolloin ne tallennettiin. Ylilaudan kaltaisten kuvalautafoorumien toimintalogiikkaa kuvaavat hetkellisyys, muuttuvuus ja ennustamattomuus (Knuttila 2011). Niissä ei ole perinteisen keskustelufoorumin kaltaista rakennetta, vaan niiden luonteeseen kuuluu, että keskustelujen järjestys on jatkuvassa liikkeessä. Keskusteluketjujen pituus vaihtelee muutaman sivun mittaisesta useisiin kymmeneen sivuihin. Suurin osa keskusteluketjuista on lyhyitä muutaman sivun mittaisia avauksia, mutta aineistoon sisältyy myös joitakin erittäin pitkiä keskusteluja, kuten naisten eläinrakkautta käsittelevä ketju, jota käsittelem vielä myöhemmin, naisvihaa käsittelevä keskusteluketju sekä useat seurustelukumppanin löytämistä tai pettämistä käsittelevät keskustelut. Ihmissuhteet-alueelle avatuissa keskusteluissa tuodaan usein esiin jokin ongelma, johon kysyjä kaipaa mielipidettä tai vastausta. Usein nämä ongelmat käsittelevät seurustelua ja ihmissuhteita, kuten ”Ekat treffit”, ”Missä tutustua naisiin” tai ”Kun masentunut kumppani jättää”. Nämä keskustelut muistuttavat nuortenlehdistä tuttuja kysymys- ja vastauspalstoja, mutta vastaukset tulevat näihin asiantuntijan sijaan vertaisilta, eivätkä ne ole aina hyväntahtoisia, vaan voivat olla hyvinkin tyyliä ja loukkaavia.

Aineisto on koodattu Atlas.ti-ohjelmistoa käyttäen aineistolähtöisin koodein². Kaikkiaan syntyi 39 merkittävää koodikategoriaa eli sellaisia kategorioita, joissa on yli 20 koodattua jaksoa. Suosituimmissa koodikategorioissa on useita satoja viestejä, enim-

millään 851. Viisitoista eniten koodauksia sisältävää kategoriaa Ihmissuhteet-alueella ovat: seksi, kuvat, neuvot, markkina-arvo, käsitys naisista, meemit, ulkonäkö, postaaajan haastaminen, naisten postaukset, naisviha, seurustelu, stereotyypit, käsitys miehistä, kokemus ja ikä. Tämän artikkelin puitteissa on mahdotonta käsitellä kaikkia aineistosta nousevia ihmissuhteisiin liittyviä teemoja, joten keskitän aineiston käsittelyn ”sukupuolten sotaan” liittyviin aiheisiin, joita esiintyy toistuvasti monissa eri keskusteluketjuissa, erityisesti seuraaviin koodeihin sisältyvissä keskusteluissa: markkina-arvo, naisviha, käsitys naisista, naisten postaukset, käsitys miehistä. Kuten koodeistakin jo ilmenee, näihin koodeihin liittyvissä viesteissä tuotetaan käsityksiä sukupuolista, miehille ja naisille tyypillisestä käyttäytymisestä ja ominaisuuksista sekä naisten ja miesten välisen käyttäytymisen ristiriidoista ja odotuksista. Ylilaudan ihmissuhdekeskustelut käsittelevät valtaosin heteroseksuaalisia suhteita ja niissä ilmenevä ”sukupuolten sota” on nimenomaan heteromiesten ja -naisten välinen. Koodauksen edetessä sukupuolten vastakkainasettelu nousi keskusteluissa keskeiseksi, joten ”sukupuolten sota” voi pitää myös ydinkategoriana³.

Verkon tutkimuksen eettisiin pohdintoihin liittyy usein kysymyksiä tutkijan asemasta foorumilla: onko tutkija aktiivinen osallistuja, osallistuva havainnoija vai ”urkkija”, joka seuraa keskusteluja mutta ei tuo läsnäoloaan foorumilla esiin (Isomäki ym. 2013, 164)? Olen päätenyt ”urkkijan” asemaan, enkä ole esittänyt Ylilaudan Ihmissuhteet-alueella kommentteja tai kysymyksiä keskustelijoille. Lähestyn tutkimusmateriaaliani julkisena keskusteluna, joka on avoimesti kaikkien verkon käyttäjien ulottuvilla. Tutkinkin keskusteluja ensisijaisesti julkisena puheena ja mielenkiintoisena verkkokulttuurin ilmiönä enkä yksittäisten ihmisten puheena omista elämäntilanteistaan. Foorumin käyttäjien nimettömyys myös suojaa yksittäisiä keskustelijoita. Emma Jane (2014) esittää naisiin kohdistuvaa vihapuhetta käsittelevässä artikkelissaan, ettei internetin loukkaavista ja vihamielisistä puhetavoista tulisi vaieta, vaan pikemminkin ne tulisi tuoda esiin kaikessa karmeudessaan, koska vain siten voidaan ymmärtää millä tavoin vihamielisillä puhetavoilla on vakavia vaikutuksia. Olen Janen ajatuksiin (2014) nojautuen päätenyt tuomaan aineistolainaukset niiden törkeästä kielenkäytöstä ja vihapuheesta huolimatta esiin sellaisenaan, koska ne ilmentävät hyvin naisvihan retorisia keinoja sekä järjestelmällistä naisvihaa, joka on verkkokeskusteluissa kovin yleistä.

Metodologinen lähestymistapani on yhdistelmä grounded theory -perinteestä vaikutteita saanutta aineistolähtöistä analyysiä ja diskurssianalyysiä. Keskusteluaineisto on analysoitu diskurssianalyysiin nojautuen, käyttäen diskurssin määritelmää, jossa diskurssi ymmärretään kielen käytäntöjen merkityssysteeminä, jossa kieli toimii esimerkiksi puheena, tekstinä, keskusteluna, tarinoina tai verkkokeskusteluna sosiaalista todellisuutta rakentaen (Wetherell 2012, 52). Sovellan diskurssianalyysiä tässä tutkimuksessa niin, että pyrin kontekstualisoimaan analysoitavan aineiston osaksi suurempaa kokonaisuutta (ylirajaisesti kiertävät naisvihan diskurssit). Analyysissä korostuu kulttuurinen jatkumo; uusoikeistolaisten radikaalien miesliikkeiden vaikutus suomalaisiin verkkokeskusteluihin (vrt. Jokinen & Juhila 2016, 270–276). Tutkimus nojaa sosiaalisen konstruktionismin ajatukseen, jossa kieli ja sosiaalinen todellisuus ovat erottamattomia ja jatkuvasti vuorovaikutuksessa keskenään (Jokinen 2016, 252–

253). Sekä grounded theory -perinteessä että diskurssianalyysissä vaikuttaa konstruktionistinen näkemys maailmasta. Diskurssi ei Margaret Wetherellin näkemyksen mukaan ohjaile tai ”kesytä” kehossa autonomisesti tapahtuvaa affektia, vaan Wetherellin mukaan diskurssit ja affekti toimivat yhdessä. Hän käyttää affektiivisen käytännön käsitettä kuvaamaan sitä, millaisia vaikutuksia affektin ja diskurssin yhteistoiminnalla on erilaisissa tilanteissa ja sosiaalisissa konteksteissa (Wetherell 2012, 52–53). Esimerkiksi vihamielisten affektiivisten käytäntöjen avulla voidaan tuottaa kiistelyä. Tässä artikkelissa affektiivinen käytäntö muodostuu retoristen keinojen yhdistyessä voimakkaaseen tunnekokemukseen.

Internet ja sukupuoli

Tässä aluvussa teen vielä taustoittavan katsauksen aiempaan verkon sukupuolittuneisuudesta tehtyyn tutkimukseen sekä esittelen internetin miesliikkeiden taustaa. Ylilaudan ronski ja rajoja rikkova huumori voidaan tulkita myös poikakulttuurissa ilmeneväksi poikaerityisyydeksi (Kontula & Meriläinen 2007, 24). Poikaerityisellä kulttuurisella tiedolla tarkoitetaan poikakulttuurin erityispiirteitä ja poikien jaettuun arvomaailmaan ja kulttuuriin liittyviä merkityksiä. Esimerkkejä poikaerityisestä kulttuurista voisivat olla esimerkiksi kilpailullisuus ja kaikenlainen mittaaminen sekä törkeä huumori ja pilanteko. Poikaerityisyys voi olla myös positiivinen voimavara, kuten seksuaaliset vitsit, joiden kautta käsitellään virallisen seksuaaliopetuksen viestiä. Törkeä huumori voi kuitenkin kääntyä myös pahantahtoiseksi pilkaksi. Aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että monilla internetin keskustelufoorumeilla vallitsee mieskeskeinen kulttuuri, jossa miesnäkökulma on ensisijainen tapa katsoa maailmaa (Phillips 2016, 42; Massanari 2015, 128–138; Manivannan 2013; Kendall 2002, 71–78).

Sosiologi Michael Kimmelin (2013, 131) mukaan naisiin kohdistuva viha on laajalle levinnyttä naisten pelkoa ja halveksuntaa, johon kuuluu institutionalisoitunutta mustamaalaamista ja syrjintää sekä väkivaltaan turvautumista vihan vahvistamiseksi. Naisvihan tavoitteena voi olla esimerkiksi kiusaaminen, trollaaminen ja provosointi, feministien hiljentäminen ja feminististen äänien sulkeminen ulos julkisesta keskustelusta. Naisvihalla voi olla myös poliittisia tavoitteita, kuten vanhoillisten arvojen ja agendan levittäminen. Kimmel tarkoittaa maskuliinisuuden homososiaalisella performanssilla miesten keskeistä jaettua sopimusta siitä, mitä on olla poika tai mies (Kimmel 2013, 265). Tämä performanssi perustuu itsen ja muiden käytöksen säätelylle ja liian feminiiniseksi tulkittujen käyttäytymismallien ja piirteiden hylkäämiselle. Jaettu käsitys maskuliinisuudesta perustuu ihanteelle, joka on samalla sekä miehiä sitova että heidän käyttäytymistään rajoittava.

Uusmaskulinistiset verkkoyhteisöt, kuten jo mainittu manosfääri, ovat reaktio niin sanottuun maskuliinisuuden kriisiin. Monet näistä yhteisöistä ovatkin omaksuneet ihanteekseen hyvin kapean käsityksen hegemonisesta maskuliinisuudesta. Raewyn Connellin käsite hegemoninen maskuliinisuus viittaa siihen, miten kussakin kulttuurissa on olemassa hallitsevassa asemassa oleva, yhteiskunnallisesti hyväksytty mas-

kuliinisuuden muoto (Connell 1995, 76–77). 2010-luvulla on noussut monia erityisesti verkossa toimivia liikkeitä, jotka pyrkivät voimaannuttamaan miehiä, keskittymään miehiä koskeviin ongelmiin ja ajamaan miesten oikeuksia. Nämä liikkeet pelkäävät perinteisen heteroseksuaalisen maskuliinisuuden olevan uhattuna ja kaipaavan jatkuvaa vahvistamista. Manosfäärin uusmaskulinistisen liikkeen juuret ovat 1990-luvun uuskonservatiivisessa liikehdinnässä (Faludi 1992, 260–269) sekä 1980-luvulla Yhdysvalloissa toimineessa mytopoeettisessa miesliikkeessä, jonka keskeinen väite oli, että miehet ovat vaarassa tulla femininisoituiksi ja pidetyksi erossa aidosta miehekkäästä luonnostaan (Marwick & Lewis 2017, 14; Kimmel 2012, 105–107). Tässä artikkelissa analysoiduissa keskusteluissa nähdään myös englanninkielisistä blogeista ja foorumeilta kiertäviä diskursseja. Miesten oikeuksien aktivistit (Kimmel 2013, 99–134), viettelykulttuurin gurut (Nurminen 2017; Hendricks 2012) ja ”punaisen pillerin” liike (Massanari 2015, 136–138) esiintyvät myös Ylilaudan keskusteluissa.

Sukupuoli on toistolle rakentuva performanssi (Butler 1999, 33, 178), jota ilmenetään erilaisissa arkisen elämän tilanteissa. Esimerkiksi ihanteellista heteroseksuaalista maskuliinisuutta tuotetaan usein toisteisesti niissä verkkokeskusteluissa, joita analysoin tämän artikkelin loppupuolella. Maskuliinisuuden homososiaalinen performanssi perustuu myös toistolle. Monesti naisvihamieliset ja perinteiseen maskuliinisuuteen kaipaavat diskurssit ovat yrityksiä takertua perinteisen maskuliinisuuden ihanteisiin. Niihin sisältyy sellaisia odotuksia, jotka tarjoavat vain kapean tilan maskuliinisuuden toteuttamiseen. Verkon viettely-yhteisöjen kulttuurissa alfa-miehellä tarkoitetaan menestyvää seksuaalisesti aktiivista miestä, joka ottaa tilansa dominoivana hahmona ja osoittaa naisille heidän paikkansa. Se on joidenkin tavoittelema ihanne, ei-tunteellinen, vaan pikemminkin aggressiivinen ja rationaalinen hahmo, johon liittyvät aitojen tunteiden kieltäminen ja empatian puute ja joka pitää yllä äärimmäisen maskuliinisuuden naamiota. Tässä tutkimuksessa esiintyviä vanhoillisia ja naisvihamielisiä diskursseja voidaankin pitää jonkinlaisina vaihtoehtoisen oikeiston nousun aluskasvina siinä muodossa kuin ne esiintyivät suomalaisissa verkkokeskusteluissa keväällä 2014. Nämä äärimmäiset mielipiteet voidaan ymmärtää myös eräänlaisena propagandana. Propagandahan käyttää hyväkseen tunteita; sekä tunteisiin vetoamista viestin tasolla, että osattomuuden ja pettymyksen tunteiden valjastamista vihan ja toiminnan aikaansaamiseksi. Propagandan olemukseen kuuluu saman viestin toistaminen; riittävän usein toistamalla huhuista ja juoruista tulee totuuksia (Huhtinen & Halminen 2017). Seuraavissa neljässä alaluvussa analysoin tarkemmin keskustelujen naisvihan diskursseja.

Sukupuoli supistuu biologiaan

Ylilauta-foorumilla naisten läsnäoloa jatkuvasti hyljeksitään ja kielletään, ja moni naispuolinen käyttäjä varmaankin jättää sukupuolensa kokonaan mainitsematta. Naisvihamieliset kirjoittelijat ovat mielipiteissään järkkymättömiä, eivätkä heidän mielipiteitään haastavat viestit vaikuta heidän käyttäytymiseensä, vaan he jatkavat väit-

teidensä toistamista. Stereotyyppisiä ja usein negatiivisia käsityksiä naisista esitetään retorisenä keinona, jonka avulla naisvastaisuutta ja naisvihaa rakennetaan. Esimerkiksi alla olevissa lainauksissa määritellään naisia stereotyyppejä käyttäen:

No naisethan ovat todistetusti keskenään samankaltaisempia kuin miehet, ovat alttiimpia sosiaaliselle paineelle ja matkivat ja kopioivat toisiaan enemmän. Naisia ei erotella eri ryhmiin niin räikeästi kuin miehiä luokitellaan esim. luusereihin ja voittajiin. Nainen on vaan nainen. Ei itseasiassa tule mieleen ainuttakaan naista joka olisi ns. ihmisenä niin mielenkiintoinen kuin monet miehet.

(Keskustelusta, joka käsittelee naisten oletettua pinnallisuutta)

Heitä pidetään täällä rahan ja statuksen perässä juoksevina kylminä käärmeinä.

(Keskustelusta, jossa kysytään naisten omaa mielipidettä stereotyyppisiin negatiivisiin käsityksiin naisista)

Monet naisista juoksevat vain massan perässä ja etsivät mediassa tuputettua kuohuviini-glamour-elämää.

(Keskustelusta, jossa kysytään mistä löytäisi ”järkeviä naisia”)

Postatkaa tähän lankaan videoita/artikkeleita ja muuta keskustelua naisten todellisesta luonteesta. Teidän on aika lopettaa naisten jalustalle nostaminen ja ymmärtää, että suurimmalle osalle teistä betaluusereista on valehdeltu lapsesta asti. Tässä hyvä video joka nostaa esiin naisten käyttäytymisen.

(Keskustelusta, joka käsittelee ”naisten todellista luonnetta”)

Yllä viimeisenä olevan lainauksen yhteydessä keskusteluun on nostettu amerikkalaisen viettelyguru RSD Tylerin video ”Hidden Cam Reveals How Women Judge Men! Women’s Double Standard EXPOSED!” Toiselta sivustolta jaetun videon avulla pyritään levittämään naisvihamielistä ajattelua käyttäen retorisenä keinona suostuttelua, jolla muut yritetään saada vakuuttuneiksi ”naisten todellisesta luonteesta”. Keskusteluissa kerrotaan toistuvasti tarinaa siitä, kuinka naisten luonne on perustavanlaatuisesti petollinen ja kuinka materialistisia onnenonkijoita ja löyhämoraalisia nuoret naiset ovat. Naisten ”todellinen luonne” mainitaankin keskusteluissa usein jonakin, jonka naiset kätkevät miehiltä, mutta joka myöhemmin paljastuu. Tekstin tasolla viesteissä käytetään erilaisia retorisia keinoja, kuten auktoriteettiin vetoamista (”naisethan ovat todistetusti”).

Retoriikalla tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan yleisön vakuuttamista oman argumentin pätevyydestä ja pyritään sitouttamaan yleisö omaan argumenttiin (Jokinen 2016, 259). Virtuaalisesti läsnä olevat toiset voidaan retorisesti ”palauttaa paikoilleen”. Tällaista valtaa käytetään myrkyllisissä verkkoyhteisöissä usein yhdessä verkossa kiertävien stereotyyppisten tarinoiden ja ideologioiden kanssa, joiden avulla pyritään perustelemaan naisvihamielisiä kantoja. Kiertävät ideologiset tarinat voivat olla esimerkiksi kertomuksia siitä, millä tavoin naiset ovat pahoja tai miten feministit ovat

ottaneet vallan yhteiskunnassa. Näillä tarinoilla ja naisia toiseuttavalla retoriikalla rakennetaan epäluuloa ja vihamielisyyttä naisia kohtaan eli eräänlaista naisvastaista propagandaa.

Populismi on vaikeasti määriteltävä käsite. Käytän tässä populismiin viitatessani erityisesti Michael Kimmelin (2013, 54) ja Juha Herkmanin (2015) määritelmiä. Herkmanin (2015) mukaan politiikkaan liittyvänä käsitteenä populismi ymmärretään toisinaan oireeksi, toisinaan reaktioksi, joka voi liittyä erilaisiin poliittisiin suuntauksiin. Useimmiten sillä viitataan kansan ja eliitin väliseen vastakkainasetteluun. Kimmelin (2013, 64) mukaan populismi on enemmän tunne kuin poliittinen ideologia, eräänlainen tunteisiin vetoava prosessi. Populistinen retoriikka käyttääkin hyväkseen tunteita. Se ei ole pelkästään puhetapa tai tyyli, vaan puhettavan ja tunteen yhdistelmä. Populismissa yhdistyvät niin ideologia, tunne kuin puhettapakin. Populismia tutkinut Tuukka Ylä-Anttila (2017, 46) kirjoittaa, että yhteiskuntien mediatisoituminen edesauttaa populististen puheenvuorojen näkyvyyttä julkisuudessa, mahdollistaen yksinkertaistamisen, polarisoitumisen, henkilöitymisen, tunteellistumisen sekä konfliktien ja skandaalien ympärille keskittymisen. Aineistossani esiintyvät puhettavat rakentuvat ideologisesti latautuneiksi; niissä on nähtävissä toistuvia yhteyksiä maskulinistiblogeissa esiintyviin ajatuksiin. Stereotyyppinen ja toiseuttava puhe naisista edustaa populistista retoriikkaa siinä mielessä, että sukupuolten väliset suhteet ja seurustelu pyritään tyypistämään yksinkertaisiksi biologisperustaisiksi totuuksiksi. Keskusteluaineiston viesteissä monesti myös vedotaan tunteisiin ja epäoikeudenmukaisuuden kokemuksiin.

Monet Ylilaudan ihmissuhdekeskusteluista käsittelevät sukupuolirooleja, joista keskustellaan erityisesti stereotyyppisiä käsityksiä ja yleistyksiä hyödyntäen. Yksinkertaistamalla monimutkaisia asioita, kuten ihmissuhdekäsityksiä ja sukupuolirooleja, pyritään luomaan järjestystä maailmaan. Taipumus stereotyyppien esittämiseen voi osittain johtua keskustelun nimettömyydestä; kun yksilöllisiä persoonia tai nimiä ei ole käytettävissä, puhutaan keskusteluissa yleistäen ja viitataan stereotyyppiisiin käsityksiin. Usein keskusteluissa viitataan viettelykulttuurin blogeista nouseviin stereotyyppisiin, kuten ”alfa-mies” tai ”beta-mies”. Ylilaudan keskusteluista poimitut puheenvuorot ovat toisteisia performansseja (Butler 1999, 178), joissa pyritään määrittelemään sukupuolten rooleja yhteiskunnassa.

Myös kollektiivisen maskuliinisuuskäsityksen ylläpitäminen näkyy keskusteluissa. Tässä lainauksessa varjellaan maskuliinisuuden homososiaalista performanssia:

*Et selkeästikään ole mies, vaan nykyaikainen hinttimäinen epäsuopuolinen "partneri".
Ei ihmiset ole mitään eläinkunnasta irtaantuneita erikoistapauksia. Nainen on naaras,
mies on uros. Käyttäydytään sen mukaisesti eikä hintahdella ja olla akkamaisia "miehiä"
saatana.*

(Seksiä käsittelevästä keskustelusta)

Viestissä pyritään palauttamaan muut miehet maskuliinisen miehen malliin. Perusteluina käytetään evoluutiota ja ihmisten kuulumista eläinkuntaan. Naisvihamieli-

sessä diskurssissa sukupuoliroolit selitetään usein biologian kautta. Näissä viesteissä naisia pidetään eläimellisinä olentoina, jotka ovat biologisten viettiensä armoilla:

Naiset ovat kuvottavia eläimiä jotka menevät vain halujensa perässä.
(Keskustelusta, jonka aiheena on alfa-miehen tapailu)

Eräs kirjoittaja toteaa, että ”kivikautiset eläimen vaistot ne vaan jyllää edelleen naisillakin”. Evoluutiobiologia onkin yksi maskulinistisen liikkeen taustalla vaikuttavista ajatustavoista. Ylilaudan keskusteluissa kierrätetään varsin paljon tekstejä ja videoita amerikkalaisista viettely- ja maskulinistiblogeista, joiden kautta keskusteluun tulee myös evoluutiobiologiasta vaikutteita saaneita ajatuksia. Nämä blogit ja videot ovat eräänlaista julkista pedagogiikkaa (vrt. Giroux 2000), joissa pyritään koulimaan nuoria miehiä miesten keskinäiseen yhteisöön. Foorumista tulee julkinen tila maskuliiniselle miesten keskinäiselle yhteisölle, jonka affektiivisena käyttövoimana osalle yhteisön jäsenistä toimii naisviha. Alla olevassa taulukossa nähdään mielipidevaikuttajia, joiden tuottamaa sisältöä on jaettu Ylilaudan Ihmissuhteet-keskusteluissa aineistotokseni tallentamisen aikaan keväällä 2014.

Taulukko 1. Internetissä toimivien mielipidevaikuttajien blogeja ja verkkosivustoja, joita on jaettu Ylilauta-aineistossa ihmissuhdeneuvojen lähteinä.

Mielipidevaikuttaja/tiedonlähde	Sisällön kuvaus
Roosh Valizadeh, ”Roosh V”, Return of Kings -blogi	Feminismin vastustusta vihanieliseen tyyliin, ohjeita naisten iskemiseen, maskuliinisuuden korostamista
Owen Cook, ”RSD Tyler”, Real Social Dynamics	Deittailuneuvot, ihmisten välinen dynamiikka, itsensä toteuttaminen
Evan Marc Katz	Deittailuvalmentaja
James C. Weidmann, ”Roissy”, Chateau Heartiste -blogi	Viettelyguru, markkina-arveteoriaa, valkoisten ylivaltaa
Christopher Deoudes, Goodlooking loser -verkkoyhteisö	Itsensä kehittäminen, self help
Brainsyntax.com-verkkoyhteisö	Perheoikeusasiasiaa miehille
Mike Cernovich, verkkosivusto	Miesten voimaantuminen, uusoikeistolaisuus (alt-right), nationalismi
Rollo Tomassi, The rational male -blogi	Näkemyksiä miesten ja naisten välisistä suhteista, seurustelusta, maskuliinisuuden korostaminen
Andrew Hansen, The private man -blogi	Parisuhdeneuvoja, markkina-arveteoria, ihmisten välinen dynamiikka
Vitaly Zdorovetskiy, Vitalyzdtv-YouTube-kanava	Pilailuvideoita ja naisten iskemistä

Ylä-Anttila (2017, 46) käyttää vastatiedon käsitettä prosessista, jossa haastetaan vakiintuneiden asiantuntijoiden asema tiedon välittäjinä tuottamalla vaihtoehtoisia auktoriteetteja tiedon lähteiksi. Nuoret miehet saavat Ylilaudan keskusteluissa ulottuvilleen runsaasti ihmissuhteisiin ja seurusteluun liittyvää tietoa avoimen naisvihamielisistä lähteistä. Vastatiedosta on kyse myös manosfäärin blogien välittämässä ihmissuhdeopastuksessa. Monet ylläolevassa taulukossa mainituista blogeista liittyvät myös kansallismielisyyteen, uusoikeistolaisuuteen ja valkoisen ylivallan kannattamiseen. Näiden blogien sisältö on tunteisiin vetoavaa ja monet niistä rakentavatkin affektii- visten käytäntöjen kautta viholliskuville perustuvaa miesten keskinäistä yhtenäisyyttä. Äärimmillään tämä tunteisiin vetoava puhetapa yrittää lietsoa kollektiivista vihaa. Feminiinisyys tulkitaan monissa näistä blogeissa tukahduttavana kaikkialle ulottuvana voimana, josta pyritään erottautumaan (vrt. Siltala 1988, 135–137).

Osa Ihmissuhteet-foorumille kirjoittelevista miehistä ilmaiseksi olevansa kateellisia ylenpalttisesta huomiosta, jota he katsovat nuorten naisten saavan. He kokevat, että miehet jäävät esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tätä huomiota vaille. Michael Kimmel (2013, 23–24) onkin kirjoittanut ”loukatusta oikeutuksesta”, jolla hän tarkoittaa oikeutuksen tunnetta johonkin ihannoituun asiaan, jonka henkilö haluaisi, mutta jota hän ei kykene saamaan. Kimmelin mukaan tämä oikeutuksen kokemus voi mobilisoida henkilön poliittisesti, mutta usein mobilisoituminen suuntautuu menneeseen eikä tulevaan ja pyrkii palauttamaan menneisyydestä asian, jonka henkilö kokee menettäneensä. Tämä voi johtaa Kimmelin mukaan myös väärään kohteeseen suuntautuvaan vihaan. Huomio on siis yksi niistä asioista, jonka monet nuoret miehet kokevat heiltä viedyn:

Jokainen vähänkään normaalin näköinen nainen saa Facebookiin jokaiseen paskapostaukseenkin hirveän määrän tykkääjiä, ja lauma miehiä kuolaa perään kaiken aikaa. Kai siinä silloin kuvittelee olevansa jokin jumalan lahja maailman miehille.
(Keskustelusta, jossa aloittaja kysyy neuvoja chattailuun)

Tulevaisuudessa jokainen nainen on kyllästetty huomiolla ja ovat tottuneet saamaan sitä monelta jätkältä samaan aikaan. Näin saadan jokaiselle tytölle vähintään se kymmenen seksikumppania ennen 16v ikää. Pillua siis riittää vielä enemmän mitä nykyään, mutta tämä ei jakaudu kaikkien miesten kesken vaan vieläkin se 30% miehistä panee useimpia pilluja. Eli vain jakelevat suuremmalle osalle tästä 30% ryhmästä.

Ennustan siis, että tulevaisuudessa naisista tulee vielä huorempia ja miehiä vaivaa suuremmat itsetunto ja masennusongelmat.
(Keskustelusta, jossa aiheena naisten sosiaalisessa mediassa saama huomio)

Tasa-arvoa. Elättäkää te naiset nyt miehene kun se on mennyt päinvastoin koko historian ajan. Tämä on muutenkin nykyään naisten yhteiskunta ja heillä paremmat edellytykset pärjätä. Mutta tähän olettekin edelleen hypergaamisia huoria jossa miehen pitäisi tietää vähintään yhtä hyvin vaikka itse tienaisi mitä.
(Keskustelusta, jossa nainen pyytää neuvoja, kun hänen miesystävänsä ei halua aikuistua)

Naiset nähdään yllä olevissa viesteissä vastapuolena ja kateuden kohteena. Viesteistä huokuu myös katkeruus naisia kohtaan. Näissä viesteissä asetetaan vastakkain naisten ja miesten edut toisensa poissulkevin, niin että naisten saama huomio on miehiltä pois (”naiset kuvittelevat olevansa jumalan lahja”, ”tämä on naisten yhteiskunta”). Osaltaan naisvihamielisten ajatusten esittäminen voi myös olla huomion hakemista ja trollaamista. Kuten internettutkijat Alice Marwick ja Rebecca Lewis (2017, 32) ovat todenneet, on usein vaikea saada selvää, onko shokeeraava viesti ”vain” trollaamista vai ideologisesti virittynyttä propagandaa. Trollaaminen voidaan ymmärtää affektiivisena käytäntönä, jonka tavoitteena on ärsyttää tai loukata muita. On myös hyvä muistaa, että nimettömästi kirjoitetuissa viesteissä varsin pienikin joukko ihmisiä voi saada luotua kuvan laajemmasta naisvastaisesta tunnelmasta tai liikkeestä. Esimerkiksi alla oleva keskustelun avaus vaikuttaisi tietoiselta provokaatiolta, jonka tavoitteena on saada foorumilla käyvät naiset mukaan kiisteelyyn ja antaa naisvihan lietsojille lisää tilaisuuksia julistaa ajatuksiaan:

Mitä mieltä olette, onko naisille annettu liikaa valtaa Nyky-Suomessa?
(Keskustelun aiheena onko naisille annettu liikaa valtaa)

Keskusteluissa käytetyt retoriset keinot myös ammentavat laajemmasta diskursioiden ulottuvuudesta, kuten seksuaalisen markkina-arvon teoriasta, taantumuksellisista ”perinteen kulttiin” nojaavista verkkoyhteisöistä, joita käsittelem vielä myöhemmin, sekä evoluutiobiologiasta ja populistisista diskursseista.

Rajojen vartiointi ja me-yhteisön rakentaminen

Ylilaudalla muodostuu erityisesti sen kulttuurin ja kielenkäytön kautta ”kuviteltu me”, jolle tärkeitä arvoja tuntuvat olevan anonymiteetti, anime- ja manga-fanikulttuurit, erilaisuus ”normaaleista” valtavirtaa edustavista ihmisistä sekä vankka kiinnittyminen nörtti-identiteetin ympärille rakentuvaan maskuliinisuuteen. Korostan sitä, että tämä Ylilaudan ”kuviteltu me” on nimenomaan erityisesti kuviteltu käsitys. Jokainen foorumilla vierailija ja sinne kirjoittaja tulee Ylilaudalle omasta henkilökohtaisesta perspektiivistään. Kun kanssakeskustelijoista ei ole juurikaan sellaista tietoa, kuten ikä, sukupuoli tai poliittinen kanta, ”kuviteltuun meihin” ajateltu joukko ihmisiä saattaakin todellisuudessa olla hyvin heterogeeninen. Foorumilla muodostuu kuitenkin jaettu käsitys Ylilaudan käyttäjästä nuorena miehenä, eräänlainen kuviteltu kollektiivinen identiteetti (vrt. Firer-Blaëss 2016, 16; 190–193; Manivannan 2013). Ylilaudan tyyppisten kuvautojen tutkimuksessa onkin usein pyritty ymmärtämään niitä eräänlaisena kollektiivisena äänenä tai tietoisuutena (Firer-Blaëss 2016, 16; 59–62).

Foorumin jaettu käsitys siitä, keitä ”meihin” eli Ylilaudan käyttäjiin kuuluu, on tiukasti sidoksissa nörttimaskuliinisuuden kulttuuriin ja muodostaa foorumilla vallitsevan äänen. Tätä käsitystä pyritään monissa viesteissä pönkittämään ja sen kautta

rakennetaan käsitystä Ylilaudan ydinkäyttäjryhmästä, vaikka keskusteluihin sisältyy myös vastustusta tätä käsitystä kohtaan. Moni keskustelija identifioi itsensä naiseksi, jotkut opiskelijoiksi ja osa syntymävuotensa mukaan, kuten eräs mieheksi esittäytyvä keskustelija, joka sanoo syntyneensä vuonna 1968. Stereotyyppinen foorumin käyttäjä on kuitenkin nuori nörttimies, ja tästä stereotyyppistä poikkeavia käyttäjäryhmiä hämmästellään ja pyritään sulkemaan pois keskusteluista:

*32 vuotias nainen laudalla
mitä vittua täällä tapahtuu nyt taas
(Seksiaiheisesta keskustelusta)*

Foorumin rajojen vartiointi ei kohdistu vain foorumilla käyviin vanhempiin naisiin, vaan eräässä keskustelussa miesoletettu postaja toteaa olevansa ”isä ja aviomies”, ja pyrkivänsä tarjoamaan aikuisempia mielipiteitä joihinkin keskusteluista. Myös hänelle kohdistettiin vastauksia, joissa hänen toivottiin poistuvan foorumilta. Eräässä vastauksessa samaan keskusteluun todetaan: ”fossiilit vittuun laudoilta”. Poissulkeminen onkin eräs foorumilla käytetyistä retorisisista keinoista.

Ylilaudalla tavallinen toteamus ”takaisin Demiin” on myös osa rajojen vartiointia. Sillä tarkoitetaan sitä, että Ihmissuhteet-alueella keskustelevien tyttöjen olisi parasta poistua tytöille tarkoitettulle Demi-keskustelufoorumille. Kommentilla pyritään vahvistamaan Ylilaudan mieskeskeistä maailmankuvaa ja poikien homososiaalista yhteyttä foorumilla. Amerikkalaista 4chan-kuvalautafoorumia tutkinut Vyshali Manivannan (2013) onkin huomauttanut, että tämän tyyppiset toteamukset ovat foorumin rajojen vartiointia epätoivotuilta käyttäjiltä. Naisten toivottamisessa ”takaisin Demiin” on kyse myös asemoinnista. Sukupuolten välinen jako on foorumilla keskeinen erottava tekijä ja sitä pyritään toistuvasti vahvistamaan, vaikka käyttäjät eivät voi edes tietää toistensa todellista sukupuolta. Foorumilla keskustelevat nuoret miehet haluavat asemoida itsensä rationaalisiksi miehiksi ja erottautua selvästi tunteellisina ja naiiveina pidetyistä tytöistä, joille ylilautalaisten mielestä Demi-foorumi olisi parempi paikka.

Hus nyt vaikka sinne Demin potemaan prinsessakomplekseja.

Painu Demin kyselemään jos ei kelpaa. Huora.

*Typerä nainen spotattu Paljon on muitakin typeriä ja naiiveja neitoja langassa.
(Keskustelusta, joka käsittelee uskottomuutta)*

Viimeisessä lainauksessa käytetään retorisenä keinona rinnastusta, jossa typeryys ja naiivius rinnastetaan naisiin. Itsensä asemoimisessa ”rationaalisen miehen” kategoriaan on kyse myös hegemonisen maskuliinisuuden ihanteiden täyttämisestä. Ajatus rationaalisesta miehestä esiintyy myös manosfäärissä; esimerkiksi viettelybloggaaja Rollo Tomassin blogin nimi on ”The Rational Male” (taulukko 1). Olen

tutkimusprosessini aikana lukenut konservatiiviseen maailmankuvaan liittyviä blogeja ja muita tekstejä, joissa usein korostetaan sukupuolten perinteiseksi miellettyjä stereotyyppisiä ominaisuuksia, kuten miesten luontainen rationaalisuus tai naisten ”prinsessakompleksit”. Näissä blogeissa myös varjellaan perinteistä maskuliinisuutta esittämällä esimerkiksi viha ja raivo miehille sopivina tunteina ahdistuneisuuden tai surullisuuden sijaan. Näkemykset, joihin törmää esimerkiksi manosfäärin blogeissa tai YouTube-videoissa, kiertävät verkossa ja esiintyvät usein myös aineistoni keskusteluissa. Manosfäärin vaikuttajat tiedostavatkin kertomustensa voiman ja käyttävät niitä hyväkseen (Nurminen 2017).

Naisiin pyritään Ylilaudan ihmissuhdekeskusteluissa liittämään sellaisia ominaisuuksia kuin pinnallisuus, naiivius, kevytmielisyys ja huomionhakuisuus. Pidän monia ”naisten todelliseen luonteeseen” viittaavia viestejä yrityksenä lietsoa naisvihaa ja radikalisoita nuoria miehiä naisvihaajiksi, eräänlaisena naisvihan pedagogiikkana (vrt. Giroux 2000). Pilailun kulttuuri ja rajojen rikkomiseen pyrkivä huumori, josta käytetään englanninkielisessä maailmassa termiä ”lulz”, auttaa piilottamaan tämän agendan. Kuten monella 1980-luvun naisiin ja feminismiin kohdistuneen takaiskun⁴ vaikuttajalla (ks. Faludi 1994, 413), myös näissä keskusteluissa esiintyvissä puhe-tavoissa viha naisia kohtaan kumpuaa usein henkilökohtaisesta katkeruudesta.

Aina naisen täytyy kohdella minua huonosti, koska en ole joku tumma komea pitkä julkis tai toimitusjohtaja.

(Keskustelusta, jossa kysytään mistä löytäisi ”järkeviä naisia”)

Trollaamisen kulttuuriin sisältyy monitulkintaisuutta, koska sen varjolla voidaan levittää vihamielisiä ajatuksia ja propagandistista vastatietoa. Nettiviestintä mahdollistaakin kansainvälisen julkisen sfäärin, jossa ajatukset kiertävät ylijärjestyksellisesti esimerkiksi manosfäärin blogeista, naisvihastaan tunnetulta Reddit-foorumin Red pill -alueelta tai YouTuben naisvihamielisiltä mielipidevaikuttajilta⁵.

Seksuaalisen markkina-arvon teoria

Teoria seksuaalisesta markkina-arvosta nousee jatkuvasti esiin Ylilaudan Ihmissuhteet-keskustelualueella. Tämä epätieteellinen teoria, jolla pyritään selittämään naisten ja miesten välisiä suhteita, perustuu instrumentaaliselle näkemykselle ihmissuhteista ja on kiertänyt verkossa jo ainakin yli kymmenen vuoden ajan.⁶ Ajatusmalli sivuuttaa tunnekokemukset ja persoonallisuuden parisuhdemarkkinoilta. Erityisesti kuva naisista on tässä teoriassa stereotyyppinen ja esineellistävä. Kuten jo aiemmissa lainauksissa nähtiin, naisia pidetään markkina-arvoteoriaan perustuvassa ajattelussa opportunisteina, jotka haluavat miehiltä ensisijaisesti taloudellista turvaa. Myös näkemys miehistä on tässä teoriassa kapea. Usein markkina-arvoteoria yhdistetäänkin taloudelliseen menestykseen ja sosiaaliseen statukseen.

Keskittän kaiken energiani menestymiseen. Kyllä ne naiset tulee siinä menestymisen ohessa mukaan kuvioihin, jonka takia en stressaa asiasta. Annan omien ikätovereideni sillä aikaa dokailla, tehdä hyödytöntä työtä töissä jotka eivät johda mihinkään ja harrastaa seksiä, ei ole minulta pois. En tosin tule säälimään heitä tippaakaan, kun ovat 30v+ ylipainoisia, samassa paskaduunissa ruman naisen kanssa ja muutenkin pettyneitä elämään. Samaan aikaan minä tulen olemaan fyysisesti loistavassa kunnossa, älykäs ja hyvällä tiellä kohti menestystä.

(Seksiäiheisestä keskustelusta)

Ylläolevassa lainauksessa huokuu ylemmydentunto suhteessa muihin ihmisiin ja samalla se heijastaa ajatusta, jonka mukaan naiset ovat jotain mitä miehet ansaitsevat kovalla työllä ja menestyksellä (vrt. Chu 2014). Samoin kuin verkon viettely-yhteisöissä (Hendricks 2012), markkina-arveteoriassakaan ei huomioida aitoja tunteita vaan tarjotaan sen sijaan välineellinen ihmissuhteiden malli. Viettely-yhteisöissä käytetyissä puhetaivoissa yksilöt latistetaan tyypeiksi, kuten ”pelaaja” tai ”kohde”. Viettelytaito onkin sosiaalisten suhteiden ja sosiaalisen maailman köyhdyttämistä, ja viettely-yhteisöissä ihmissuhteilla pyritään pelaamaan ja vaikuttamaan ihmisten keskinäiseen käyttäytymiseen.

Jotkut Ylilaudan Ihmissuhteet-alueelle kirjoittavista viittaavat omiin kokemuksiinsa koetusta epäoikeudenmukaisuudesta. Nämä tarinat saattavat käsitellä esimerkiksi naisten petollisuutta ja niitä käytetään oman loukatun oikeutuksen perustelemiseen sekä sen kääntämiseen naisiin kohdistuvaksi vihaksi. Seuraava lainaus viittaa myös markkina-arveteoriaan liittyvään uskomukseen, jonka mukaan miehen sosiaalinen status kiinnostaa naisia eniten:

Naisviha lähinnä johtuu siitä, että miehille on valehdeltu naisten todellisesta luonteesta lapsesta asti ja kun niiden todellinen luonne tuleekin ilmi, niin vastareaktion miehet kokevat suunnatonta raivoa heitä kohtaan. Kannattaa vaan muistaa se, että naiset eivät koskaan rakasta sinua vaan ne rakastavat sitä mitä sinä teet ja olet. Miehen valta ja status on ne jotka naisia kiinnostaa, kun ne häviää ja sinusta tulee rahaton, työtön alkoholisti niin naiset kyllä katoavat samalla.

(Keskustelusta, jonka aiheena naisviha)

Vaikuttaa siltä, että yllä oleva puheenvuoro on saanut vaikutteita verkon maskulivistisista yhteisöistä. Populistisessa puhetavassa emotionaalinen haavoittuvuus löytää usein ulospääsyn vihan muodossa (ks. Kimmel 2013, 32). Kun epämääräinen tyytymättömyyden tunne etsii ulospääsyä, sille pyritään löytämään kohde, ja tässä tapauksessa syntipukiksi tulevat naiset. Yllä olevassa viestissä kirjoittaja tuntuu odottavan kyseenalaistamatonta rakkautta kaikilta naisilta, ehkä jotain sellaista, jota äiti kohdistaa lapseensa. Konservatiivisessa näkemyksessä sukupuolirooleista parisuhteen nainen on miehelle sekä äidillinen huolenpitäjä että halujen tyydyttäjä. Naisen roolina vaikuttaisi tällaisessa ajattelussa olevan miehen toiminnan ja kukoistuksen varmistaminen. Seuraava lainaus ehdottaa myös, että naisen ensisijaisena tavoitteena tulisi olla huo-

lenpito miehestä. Mies mainitaan jopa ennen lapsia. Lainaus on keskustelusta, jossa osa kirjoittajista koki naisten lemmikkieläinten vievän liikaa huomiota pois miehiltä:

Tuossa ylempänä puhutaan hoivavietistä. Minusta, jos naisella on hoivaviettä, mutta ei käytä sitä mieheen ja lapsiin, niin mielenvikaisuutta täytyy epäillä yhtenä vaihtoehtona.

Niin. Nainen rakastaa eläimiä ja sitä mitä miehellä on. Ei miestä itseään. Huorat.

(Molemmat viestit keskustelusta, jossa kysytään miksi naiset rakastavat enemmän eläimiä kuin miehiä)

Alemmassa viestissä huorittelulla pyritään vielä vahvistamaan viestiä. Naisten lemmikkieläimiin kohdistamaa huomiota käsittelevästä keskustelusta tuli pitkä ja kiivas väittely, ja useampikin kommentoija epäili aloitusta trollaamiseksi. Keskustelun aloittaja sai kiivasta vastustusta, kuten nämä viestit osoittavat:

Nyt on kyllä paskavammaisen trolli AP (alkuperäinen postaja). Et ole tuottanut mitään sisältöä keskusteluun tai toimittanut yhtään järkevää pointtia. Onko ihme että olet jäänyt naisten lemmikkien varjoon, kun koirakin on sinua henkisesti etevämpi.

Ap vaikuttaa urpolle. Sivuuuttaa kaikki seikat, jotka kysymykseen "Miksi naiset rakastavat helpolla niin syvästi elukoita" on annettu vastaukseksi ja inttää jotain ihmeellisiä teorioita. Mikä tämän langan pointti edes on, jos et halua kuulla, miksi eläimiä on helpompi rakastaa kuin ihmisiä/miehiä?

(Molemmat viestit keskustelusta, jossa kysytään miksi naiset rakastavat enemmän eläimiä kuin miehiä)

Nämä viestit osoittavat, miten foorumilla myös vastustetaan "ihmeellisiä teorioita inttäviä" naisvihaajia ja pyritään purkamaan heidän väitteitään.

Myös naisten seksuaalisuus on vaikea aihe foorumilla ja herättää usein naisvihamielisiä viestejä. Osa uuskonservatiivisista postajista kaipaa aiempaan seksuaalista vapautumista edeltäneeseen "puhtauden aikaan", mikä on myös manosfääristä tuttu ajatus.

Huhuhuh että rasahtele. Aloitin katsomaan leffaa nimeltä Frances Ha. Ei mennyt edes viittä minuuttia alkamisesta, niin rasahteli jo huolella kerran tytyille. Nykyään on ilmeisesti muodissa, että Sinkkuelämää tyyppinen lorttoilu siirretään vähän boheemimpaan ympäristöön, ja esitetään ne panotöttöt syvällisinä ja luovina naisina.

(Keskustelun aiheena aloittajan ärsyyntyminen elokuvaan Frances Ha)

Kirjoittaja paheksuu naisten seksuaalista vapautumista. Viestissä arvotetaan naisia ja seksuaalisuus ja syvällisyys nähdään toisensa poissulkevinä ominaisuuksina. Aiheeseen liittyen myös foorumilla käyvät naiset havahtuvat usein haastamaan vihamielisiä postajia:

Ikävää rikkoa kuplasi, mutta naisetkin katselevat hyvännäköisiä lihakimpaleita tuntien enemmän fyysistä, pakottavaa himoa kuin jotain kainoja prinsessaahaaveita. Miesvetoisessa yhteiskunnassa naisten seksuaalisuudesta on vaan aina tehty joku hirveä ongelma/tabu, koska himokas nainen ilmeisesti ahdistaa isoa osaa miehistä.

(Keskustelusta, joka käsittelee uskottomuutta)

Tervetuloa tosielämään pojat! Täällä näkyy joskus jopa aidosti fiksuja ja kivojakin ihmisiä, myös tissiparin omistavia sellaisia.

(Keskustelusta, jossa pyydetään neuvoja siihen pitäisikö keskustelun aloittajan erota tyttöystävästään)

Naisvihamielisiä diskursseja haastavat postajaat käyttävät usein huumoria hyväkseen, kuten ylläolevassa viestissä. Joidenkin foorumille kirjoittavien esittämät toiveet paluusta kuvitteelliselle 1950-luvulle, naisten vapautumista edeltäneeseen aikaan, saavat lisävahvistusta taantumuksellisissa verkkoyhteisöissä kierrätetyistä diskursseista (ks. myös Keskinen 2013). Marwick ja Lewis (2017, 12) huomauttavat, miten ”perinteen kultti” esiintyy vaihtoehtoiseen oikeistoon liittyvissä marginaalisissa liikkeissä. Naisvihaa lietsovan propagandan kiertäessä verkossa osa siihen uskovista kirjoittelijoista pyrkiikin radikalisoimaan nuoria miehiä naisvihaajiksi mukaansa sotaan naisia vastaan. Viha ja katkeruuden tunne valjastetaan affektiivisten käytäntöjen avulla yhteisön käyttövoimaksi. Tässä käytetään avuksi erilaisia retorisia keinoja, kuten poissulkemista, stereotyyppien esittämistä, määrittelyä, suostuttelua, vastakainasettelua tai yleisiin totuuksiin tai auktoriteetteihin vetoamista. Miesten keskinäiset naisvihaan yllyttävät yhteisöt ovat eräänlaista intiimin elämän radikalisoitumista, jonka kautta pyritään vaikuttamaan ihmisten parisuhde-elämään ja sosiaalisiin suhteisiin.

Naisvihan vastustus

Ylilaudan ihmissuhdekeskusteluihin osallistuu myös naisiksi esittäytyviä kirjoittajia, jotka monesti pyrkivät haastamaan tai vastustamaan mieskeskeistä maailmankuvaa ja kyseenalaistamaan foorumilla esiintyviä naisvihamielisiä asenteita. Monesti keskusteluista tulee kiisteleviä. Alustana Ylilauta mahdollistaa kiistelevän keskustelun, koska ne keskustelut, joista tulee suosittuja, pysyvät kauemmin ylhäällä sivuston hierarkiassa. Viesti, johon ei tule juurikaan vastauksia, putoaa alemmas hierarkiassa ja lopulta katoaa. Vastapuheen määrä vaihtelee keskustelusta toiseen. Esimerkiksi aiemmin mainittua naisten eläinrakkautta käsittelevään keskusteluun tuli runsaasti naisiksi esittäytyvien kirjoittajien viestejä, joissa haastettiin alkuperäisen viestin lähettäjän ajatuksia. Noin puolet koko keskustelun viesteistä oli naisiksi esittäytyvien kirjoittajien kommentteja aiheeseen ja hyvin monessa niistä haastettiin keskustelun aloittajan näkemys, jonka mukaan naisten eläinrakkautta vie huomiota pois miehiltä. Naisten todellista luonnetta käsittelevä keskustelunavaus taas oli jo lähtökohtaisesti naisviha-

mielinen ja manosfäärin ajatusmaailmaan nojaava. Tähän keskusteluun tulleista vastauksista noin yksi viidesosa oli aloittajan näkemyksiä haastavaa vastapuhetta.

Adrienne Massanari (2015, 143–154) on Reddit-keskustelufoorumista tekemässään tutkimuksessa näyttänyt, miten vihamielisiä käytäntöjä, kuten naisvihaa ja rasismia, haastetaan Redditissä. ”Shit Reddit says”-yhteisössä tuodaan esiin foorumilla ilmeviä epäoikeudenmukaisuuksia ja haastetaan niitä. Tällaista epäoikeudenmukaisuuksien paljastamista tapahtuu myös Ylilaudalla, mutta siellä vastustus ei ole järjestäytyntä vaan tapahtuu yksilötasolla. Kommentoijat haastavat naisvihamielisiä diskursseja yksilöinä, eivätkä kollektiivisena muodostelmana. Hallitsevan mieskeskeisen ajattelutavan ja siihen liittyvien kulttuuristen kertomusten haastaminen voi tapahtua joko naisnäkökulmasta tai esimerkiksi erilaisesta yhteiskuntaluokasta tai ideologisesta asemasta käsin. Myös tässä vastapuheessa käytetään retorisia keinoja, kuten alla olevassa viestissä, jossa vedotaan oman kokemuksen ja ajattelun muutokseen (”itsekin ajattelin”) ja pyritään kumoamaan biologisperustaista ajattelua (”ei ole suoraan yhteydessä ihmisen biologiaan”).

Itsekin ajattelin että "olin yksi jätkistä", kunnes tajusin että on typerää pitää sukupuolia niin ahtaina käsitteinä että tietyt mielenkiinnon kohteet tekee tytöstä automaattisesti "poikamaisen" ja vice versa. En pitänyt kyseistä luonnehdintaa mitenkään loukkaavana koskaan, tajusin vain että sen positiivisuus jo itsessään on naisvihaa ja ahdasmielistä.

Suurin osa nykymaailman sukupuolirooleista ei kuitenkaan mitenkään loogisesti/suoraan ole yhteydessä ihmisen biologiaan, eli on turhaa pitää suurinta osaa kodin askareita tai kiinnostuksen kohteita tai harrastuksia naisellisina ja toisia miehisinä.

(Keskustelusta, jonka aloittaja kokee olevansa eri aaltopituudella naisten kanssa)

Onhan se nyt nähty että laudalla on jo etukäteen päätetty miten "kaikki naiset" ajattelevat, eikä tähän käsitykseen vaikuta mitenkään se miten naiset oikeasti ajattelevat. Joskus tehdään "mitä tötöt ajattelevat..." lankoja mutta ei niissä oikeasti haluta oikeiden naisten oikeaa mielipidettä mihinkään vaan vain vahvistusta niille omille ennako-oletuksille. Jos joku tyty ilmaisee ajattelevansa toisin tämä leimataan valehtelijaksi, trolliksi tai epätoivoiseksi maavalaaksi.

(Keskustelusta, jonka aiheena ylipaino ja ulkonäkö)

Toisessa viestissä taas vedotaan jo aiemmin yhteisesti havaittuun (”onhan se nyt nähty että laudalla on jo etukäteen päätetty”) ja tuodaan esiin naisten leimaaminen. Monet naisvihamielisiä viestejä vastaan asettuvista keskustelijoista esittäytyvät naisiksi. He saavat usein vastaansa käskyn ”painua takaisin Demiin”, eikä heidän läsnäoloaan ja mielipiteitään oteta hyvin vastaan miesoletetussa yhteisössä. Usein tytöt erikseen ilmaisevat viesteissään olevansa naisia, lisäämällä viestinsä perään esimerkiksi ”t.tytyynyymi”, ”T: 20v tyty” tai ”t. erityty”. Naisoletetut kirjoittajat voivat itsekin mainita ironisesti olevansa ”erihoro” tai ”erihuoruli”, jolloin he näyttävät tuntevansa foorumin toimintatavat ja vakiintuneet käytännöt, mutta ilmaisevat myös jonkinlaista leikkisää suhtautumista naisvihamieliseen huoritteluun. Myös huumoria käy-

tetään näissä usein retorisenä keinona vastapuolen naurettavaksi tekemiseen. Toisinaan naisvihaa vastustavissa viesteissä ilmaistaan turhautumista, mutta toisin kuin monissa naisvihamielisissä viesteissä, niiden affektiivisena käyttövoimana ei toimi kateus, katkeruus tai loukattu oikeutus, vaan niissä pyritään usein löytämään selityksiä naisvihalle ja ymmärtämään mistä se kumpuaa. Vastapuhe saattaa jopa suhtautua sääliillä ja surulla vihamielisiin viesteihin: ”lähinnä vaan säällittää noin irrationaalinen katkerojattelu”. Niiden emotionaalinen skaala tuntuisi siis olevan laajempi kuin itseään toistavissa naisvihaviesteissä.

Toisinaan mieheksi esittäytyvät keskustelijatkin heräävät kyseenalaistamaan Ylilaudan vihamielistä keskustelukulttuuria. Kun nuori amerikkalaismies Elliot Rodger ampui ihmisiä kuoliaaksi Kaliforniassa keväällä 2014, osa Ylilaudan keskustelijoista huomasi yhtäläisyyksiä Rodgerin verkossa julkaisemassa manifestissa sekä suomalaisissa naisvihamielisissä keskusteluissa. Rodgerin videomanifesti oli postattu Ylilaudalle 25. toukokuuta 2014 seuraavin saatesanoin:

Kyseessä siis mies joka tappoi 7 ihmistä Kaliforniassa. Videon selitys on kuin suoraan sapon (Ylilaudan Ihmissuhteet-alue) langasta. Tällaisten ihmisten kanssako keskustelen? Taidanpa pitää taukoa lautailusta.
(Elliot Rodgeria käsittelevästä keskustelusta)

Viestissä ilmaistaan epäsuorasti paheksuntaa Ylilaudan naisvihamielisestä ajattelusta ja vedotaan keskustelijoiden moraaliin. Toisessa viestissä Ihmissuhteet-keskustelualueella kirjoittaja mainitsee, miten negatiivinen käsitys naisista on tarttunut hänelle Ylilaudalta:

[--] kolme vuotta lurkanneena ja lähiaikoina naisiin enemmän tutustuneena, en ole pystynyt uskomaan mitään muijien selittelyjä mitkä liittyy uskollisuuteen. Alitajuisesti tulee mieleen heti aina se, että nainen on pettävä huora, joka ei oikeasti koskaan kiinnostu sinusta paitsi jos olet statukselta ja ulkonäöltä 5/5. Tämä kaikki vain ylilaudan takia. Kumpu pääsisin tästä ajatuksesta eroon.
(Keskustelusta, jonka aiheena naisviha)

Tämä viesti esittää, että foorumin naisvihamielinen propaganda olisi vaikuttanut yksilön ajatteluun alitajuisesti. Keskusteluissa nousee esiin erilaisia näkökantoja, kun eri sukupuolia ja yhteiskuntaluokkia edustavat ihmiset ottavat kantaa keskusteluihin. Foorumilla tarjotaan myös hyväntahtoisia neuvoja sekä tuen ja empatian osoituksia.

Oli ihminen kummasta leiristä vaan, en pidä sellaisen kommenttiaan juuri minään – lähinnä vaan säällittää noin irrationaalinen katkerojattelu. Tietysti on oikeus tuntee vihaa, jos on saanut huonoja kokemuksia, mutta miksi kärsiä vihansa kanssa? Sama asia kun joisi myrkyä, mutta toivoisi toisen kuolevan. Miksei voi käsitellä tunnettaan ja päästää irti? Katkera suhtautuminen ja vihan tunne heijastuu sitten siihen, miten kohtelee muita.
(Naisvihaa käsittelevästä keskustelusta)

Olen törmännyt näihin samoihin näkemyksiin laudan ulkopuolellakin, monesti. Ihan vain auttavana eleenä yritän korjata näitä harhaluuloja. Turha kääntää tätä siten että yritän muokata kaikista miehistä samanlaisia. On olemassa myös hienoja miehiä ja ne on niitä miehiä joiden seurassa minä ja suurin osa muistakin naisista pyörii.

(Naisvihaa käsittelevästä keskustelusta)

Ihanaa, normaali ihminen (mies) laudalla!

(Keskustelusta, jossa aloittaja haluaa naisvihan vastapainoksi aloittaa naisia arvostavan keskustelun)

Yllä olevissa viesteissä vedotaan ihmisen omaan kokemukseen ("miksi kärsiä"), pyritään auttamaan ("ihän vain auttavana eleenä") ja nostetaan vihan vastapainoksi esiin normaalia hyvää käytöstä ("Ihanaa, normaali ihminen (mies) laudalla!"). Viestit kertovat naisvihan yleisyydestä Ylilaudan Ihmissuhteet-keskusteluissa. Foorumin naisviha on yleisesti tunnistettu ilmiö eikä yksittäistapaus. Aihealueena ihmissuhdekeskustelu varmaankin houkuttelee paikalle enemmän nuoria naisia kuin muut keskustelualueet, eikä se ole keskustelutyyliltään ja aiheiltaan yhtä luotaantyöntävä kuin monet muista Ylilaudan alueista. Ihmissuhteet-alueen keskusteluissa käsitellään myös tavallisia ja arkisia aiheita, kuten "Mitä tyty-ydelle YO-lahjaksi?"-keskustelussa, jossa kysyttiin ehdotuksia tyttöystävän ylioppilaslahjaan.

Ylilaudalla kävijöillä on hyvin erilaisia käsityksiä siitä, minkälainen tila foorumi on ja kenelle se on tarkoitettu. Osalla keskustelijoista tuntuu olevan kova tarve pitää yllä kuvaa Ylilaudasta nuorten poikien leikkikenttänä ja "nuorten huumorisivustona". Sen sijaan foorumille lähetettyjen viestien perusteella se kerää yhteen sekalaisista taustoista tulevia ihmisiä keskustelemaan ihmissuhteisiin liittyvistä aiheista, feministeistä valkoisen ylivallan kannattajiin ja työttömistä nuorista yliopisto-opiskelijoihin. Foorumilla synnytetty käsitys "Ylilaudan kollektiivisesta identiteetistä" tulee määritellyksi jokaisen kirjoittajan omasta perspektiivistä käsin, siten se voi jollekin olla miesten kerho ja toiselle tilaisuus valistaa muita ihmisiä. Toiset käyttäjät voivat ymmärtää sen tilaksi, jossa työttömät syrjäytyneet miehet saavat tilaisuuden purkaa tyytymättömyyttään elämäänsä ja muuttuvaan yhteiskuntaan, kun taas toisille se voi tarjota tilan moniääniseen debattiin sekä ihmisten valistamiseen sukupuoleen, luokkaan ja politiikkaan liittyvistä kysymyksistä ("yritän vain korjata näitä harhaluuloja"). Osalle Ylilaudan Ihmissuhteet-alue taas voi olla tilaisuus provosointiin ja trollaamiseen.

Johtopäätökset

Olen analysoinut tässä artikkelissa suomalaisen Ylilauta-foorumien ihmissuhdekeskusteluja, niihin liittyvää miesten ja naisten välistä vastakkainasettelua sekä niissä esiintyvää suoranaista naisvihaa. Tämä artikkeli ei ole tyhjentävä tutkimus suomalaisten verkkokeskustelujen naisvihasta, mutta se tuo lisävalaistusta siihen millä tavoin nämä vihamieliset diskurssit kiertävät ja millaisia retorisia keinoja ne hyödyntävät. Monissa

näistä keskusteluista pyritään pakottamaan ihmissuhteiden lähtökohdaksi käsitystä miehistä ja naisista perustavanlaatuisesti erilaisina olentoina. Ajatuksen taustalla vaikuttaa käsitys biologiseen sukupuoleen perustuvasta erosta. Keskustelujen kiistelevä luonne liittyy myös foorumin toimintalogiikkaan, johon kuuluvat äärimmäistenkin mielipiteiden salliminen, hetkellisyys, nimettömyys ja eniten viestejä saaneiden keskustelujen nouseminen esiin. Ylilaudan kaltaiset alustat tarjoavat tilan myös informaatiovaikuttamiselle ja propagandalle. Vaikkei propagandan mahdollistaminen kuulu niiden alkuperäisiin tavoitteisiin, niiden toimintamalli kuitenkin mahdollistaa sen.

Ylilaudan Ihmissuhteet-alueen keskustelut sisältävät runsain määrin tunnepitoista naisvihaa. Tässä artikkelissa olen tuonut esiin keskusteluissa esiintyviä äärimmäisiä ja vihaa lietsovia diskursseja sekä pyrkinyt kuvaamaan, miten ideologisesti virittynyt keskustelu rakentuu voimakkaita tunteita käyttövoimanaan hyödyntäen ja pyrkii muodostamaan vihan ympärille tunneyhteisöjä. Affektiivinen käytäntö syntyy tunnekokemuksen ja diskurssin yhteisvaikutuksesta, esimerkiksi silloin, kun erilaiset loukatun oikeutuksen ja vihamielisyyden kokemukset kanavoidaan kollektiiviseksi naiseen kohdistuvaksi vihaksi. Foorumin naisvihamielisissä puheenvuoroissa näkyy vaikutteita amerikkalaisesta feminisminvastaisesta liikehdinnästä ja niin sanotun manosfäärin ympärille kytkeytyvästä radikaalista miesasialiikkeestä. Nämä vaikutteet kiertävät verkon kautta valtioiden rajat ylittäen eräänlaisena kansainvälisenä uskonservatiivisena julkisuutena. Materiaalia naisvihaväittämien tueksi saadaan maskulinisti- ja vietyblogeista ja esimerkiksi YouTube-videoista, joista omaksutaan parisuhdeneuvoja ja konservatiivisia käsityksiä parisuhteista. Näiden blogosfäärin mielipidevaikuttajien sisältöjä jaetaan muille foorumilla eräänlaisena vastatietona, jossa pyritään haastamaan ja kyseenalaistamaan vallitsevia käsityksiä sukupuolten välisistä suhteista.

Ymmärrän ideologisesti värittyneen naisvihan eräänlaisena propagandana ja radikalisoitumisen muotona, jossa sanoman omaksuneet yksilöt pyrkivät levittämään sitä edelleen muille. Tunteilla on tässä tärkeä osansa, sillä sekä populismi että propaganda käyttävät hyväkseen tunteisiin vetoamista. Keskusteluissa sekoittuvatkin radikaali ”naisvihan propaganda”, trollaaminen ja näihin kohdistuva vastapuhe. Diskurssin tasolla naisvihan edistämiseksi käytetään erilaisia retorisia keinoja, kuten naisten toiseuttamista, poissulkemista, erilaisia määrittelyjä, suostuttelua, auktoriteettiin vetoamista (kuten linkkien jakamista manosfäärin blogeihin tai biologisia selitysmalleja), rinnastuksia, huumoria, vastakkainasetteluja ja henkilökohtaiseen kokemukseen vetoamista. Naisvihaa lietsovat viestit pyrkivät ”me ja ne”-jaottelun rakentamiseen ja ilmentävät analyysissa eräänlaisen ydinkategorian asemaan nostamaani ”sukupuolten sotaa”, jota kiistelevä keskustelu ylläpitää. Naisia puolustavat kirjoittajat pyrkivät foorumilla myös haastamaan naisvihaajien mielipiteitä. Naisvihaa vastustavissa viesteissä voidaan käyttää joitakin samoja keinoja, kuten henkilökohtaiseen kokemukseen vetoamista tai huumoria, mutta myös muita, positiivisempaa maailmankuvaa edustavia keinoja tai perusteluja, kuten auttamista tai hyvän käytöksen esiin nostamista.

Ihmissuhteita ja seksuaalisuutta käsittelevän tiedon välittämistä ei saisi jättää amerikkalaisten miesasiablogien käsiin, vaan erityisesti nuorten miesten tiedontarpeisiin pitäisi pyrkiä vastaamaan tarjoamalla monipuolista asiantuntijatietoa seksistä

ja kehollisuudesta, ihmissuhde- ja tunnekasvatusta unohtamatta. Tätä tietoa pitäisi tarjota monissa eri kanavissa ja eri muodoissa, ja keskustelua käydä niin mediajulkisuudessa kuin kouluissa ja kodeissakin. Myös verkossa leviäviä harhakäsityksiä pitäisi pyrkiä aktiivisesti purkamaan.

Viitteet

- 1 Manosfäärillä tarkoitetaan löyhää kokoelmaa amerikkalaisia blogeja ja keskustelufoorumeita, jotka ovat keskittyneet miesten asioiden ajamiseen, naisten iskemisvinkkien ja strategioiden jakamiseen ja suoranaisen naisvihan levittämiseen (Nurminen 2017; Marwick & Lewis 2017, 9; Nagle 2017, 86–100).
- 2 Atlas.ti on tietokoneohjelma, jota käytetään laadullisen analyysin apuvälineenä laajojenkin aineistojen analysoimiseen. Ohjelmiston tausta on erityisesti grounded theoryn ja sisällönanalyysin tutkimusperinteissä. Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin vuonna 2014, mutta koodaus on tehty jälkikäteen vuosien 2015–2018 aikana. Aineisto vietiin ensin Atlas.ti-ohjelmaan pdf-tiedostoina ja koodattiin systemaattisesti niin että koko aineisto käytiin läpi muutamaan kertaan. Koodattu jakso muodostui sen perusteella, mistä siinä puhuttiin (esimerkiksi ”käsitys naisista” tai ”ulkonäkö”) tai mitä toimintaa se edusti (esim. ”neuvojen pyytäminen”). Koodaaminen voidaan aloittaa joko valmiiksi määritettyjen koodien avulla tai avoimesti, jolloin koodauksen alkaessa ei ole selvillä mitä koodikategoriat tulevat olemaan. Jälkimmäisessä tavassa koodikategoriat syntyvät aineistolähtöisesti koodauksen edetessä sen perusteella, mistä keskusteluissa puhutaan. Laadullinen analyysi on vahvasti tutkijan henkilökohtaisiin valintoihin ja kiinnostukseen kytkeytynyttä ja koodattaessa tulevat yleensä merkityiksi ne jaksot, joita tutkija pitää merkittävinä ja kiinnostavina. Koodikategoriolla tarkoitetaan itse koodia eli määrettä, joka tekstin jaksolle on annettu. Koodattu jakso tarkoittaa tekstin katkelmaa, johon koodi viittaa.
- 3 Grounded theory -tutkimusperinteessä, josta olen ottanut vaikutteita tämän tutkimuksen metodologiaan, ydinkategoriolla tarkoitetaan refleksiivisen jatkuvaan vertailuun perustuvan ja monivaiheisen aineistonkoodausprosessin kautta syntyvää ylempää ja abstraktimpaa käsitettä, joka muodostuu tämän aineistolähtöisen laadullisen tutkimuksen keskeiseksi tulokseksi (Airaksinen 2009, 70, 76–83; Hallberg 2006). Esimerkiksi tutkimuksessaan hallinnon uudistamisen dynamiikasta Jenni Airaksinen (2009, 76–83) on löytänyt ydinkategoriaksi ”eliitin koheesion ylläpitämisen”.
- 4 Takaiskulla viitataan tässä 1980-luvulla erityisesti Yhdysvalloissa vaikuttaneeseen feminisminvastaiseen liikehdintään. Aihetta käsittelevässä kirjassaan Susan Faludi (1994, 87–89) toteaa, että vastaavanlainen takaisku on seurannut aina naisten oikeuksien etenemistä, muodostaen naisia koskevasta edistyksestä eräänlaisen ”menettämisen ja takaisinsaamisen kehän”.
- 5 Näistä esimerkkinä vaikkapa Return of Kings -blogia ylläpitävä Roosh Valizadeh, jonka tuottamaa naisvihamielistä materiaalia löytyy runsain määrin myös YouTubesta.
- 6 Esimerkiksi City-lehden artikkelissa vuodelta 2006 kerrotaan markkina-arveteorian tarkoittavan sitä, että ”ihmissuhteet ovat kaupankäyntiä ihmisten ominaisuuksien välillä” (Parviainen 2006).

Kirjallisuus

- Airaksinen, Jenni (2009). *Hankala hallintouudistus*. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1397. Tampere: Tampere University Press.
- Banet-Weiser, Sarah & Miltner, Kate (2015). #MasculinitySoFragile: culture, structure, and networked misogyny. *Feminist Media Studies* 16:1, 171–174. <https://doi.org/10.1080/14680777.2016.1120490>
- Bennett, Lance & Segerberg, Alexandra (2013). *The Logic of Connective Action. Digital Media and the Personalization of Contentious Politics*. New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139198752>
- Butler, Judith (1999). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Tenth anniversary edition. New York & London: Routledge.

- Chu, Arthur (2014). Your princess is in another castle: Misogyny, entitlement, and nerds. *Daily Beast* 27.5.2014. Saatavilla: <https://www.thedailybeast.com/your-princess-is-in-another-castle-misogyny-entitlement-and-nerds-1> (luettu 23.5.2018).
- Connell, Raewyn (1995). *Masculinities*. Cambridge: Polity Press.
- Faludi, Susan (1994). *Takaisku. Julistamaton sota naisia vastaan*. Kääntöpiiri. Helsinki: Like.
- Firer-Blaëss, Sylvain (2016). *The Collective Identity of Anonymous: Web of Meanings in a Digitally Enabled Movement*. Väitöskirja. Uppsala: Uppsalan yliopisto.
- Giroux, Henry (2000). Brutalised bodies and emasculated politics. *Third Text* 14:53, 31–41. <https://doi.org/10.1080/09528820108576880>
- Hallberg, Lillemor, R.M. (2006). "The "core category" of grounded theory: Making constant comparisons. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 1:3, 141–148. <https://doi.org/10.1080/17482620600858399>
- Hendricks, Eric (2012). The hedonistic pleasure of ascetism. *Cultural Analysis* 11, 1–16.
- Herkman, Juha (2015). Pelkkää retoriikkaa. Populismien kehukset Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa vuoden 2011 eduskuntavaalien yhteydessä. *Media & Viestintä* 38:2, 74–89. <https://doi.org/10.23983/mv.62098>
- Huhtinen, Aki-Mauri & Halminen, Laura (2017). Sosiaalisen median merkitys sotatieteellisessä kehityksessä. *Tiede ja ase* 74. Saatavilla: <https://journal.fi/ta/article/view/60584> (luettu 11.12.2018).
- Isomäki, Hannakaisa; Lappi Tiina-Riitta & Silvennoinen, Johanna (2013). Verkon etnografisen tutkimus. Teoksessa: Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.). *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino, 150–169.
- Jane, Emma (2014). 'Back to the kitchen, cunt': speaking the unspeakable about online misogyny. *Continuum* 28:4, 558–570. <https://doi.org/10.1080/10304312.2014.924479>
- Jokinen, Arja (2016). Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa: Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (toim.). *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 249–265.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi (2016). Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa: Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (toim.). *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 267–310.
- Kendall, Lori (2002). *Hanging Out in the Virtual Pub: Masculinities and Relationships Online*. Berkeley: University of California Press. <https://doi.org/10.1525/california/9780520230361.001.0001>
- Kimmel, Michael (2013). *Angry White Men. American Masculinity at the End of an Era*. New York: Nation Books.
- Keskinen, Suvi (2013). Antifeminism and white identity politics: political antagonisms in radical right-wing populist and anti-immigration rhetoric in Finland. *Nordic Journal of Migration Research* 3:4, 225–232. <https://doi.org/10.2478/njmr-2013-0015>
- Knuttila, Lee (2011). User unknown: 4 chan, anonymity and contingency. *First Monday* 16:10. Saatavilla: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/3665/3055> (luettu: 11.12.2018).
- Kontturi, Katve-Kaisa & Taira, Teemu (2007). Affekti. Käsitteen säikeet, keskustelun lonkerot. *Niin & näin* 2/2007, 43–45.
- Kontula, Osmo & Meriläinen, Meriläinen (2007). *Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Väestöntutkimuslaitos – Katsauksia E 26/2007*. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.
- Manivannan, Vyshali (2013). Tits or GTF0: The logics of misogyny on 4chan's Random – /b/. *Fibreculture Journal* 22. Saatavilla: <http://twentytwo.fibreculturejournal.org/fcj-158-tits-or-gtfo-the-logics-of-misogyny-on-4chans-random-b/> (luettu: 21.3.2018).
- Marwick, Alice & Lewis, Rebecca (2017). *Media Manipulation and Disinformation Online*. Tutkimusraportti. Data & Society Research Institute.
- Massanari, Adrienne (2015). *Participatory Culture, Community and Play. Learning from Reddit*. New York: Peter Lang. <https://doi.org/10.3726/978-1-4539-1501-1>
- Massumi, Brian (1995). The autonomy of affect. *Cultural Critique* 31:2, 83–109. <https://doi.org/10.2307/1354446>
- Nagle, Angela (2017). *Kill All Normies. Online Culture Wars from 4chan and Tumblr to Trump and the Alt-Right*. Winchester, UK & Washington, USA: Zero Books.
- Nikunen, Kaarina & Pantti, Mervi (2017). Affektiivinen julkisuus, moraaliset tunteet ja tahmaiset kuvat: Tapaus Ku Klux Klan. Teoksessa: Maasilta, Mari & Nikunen, Kaarina (toim.). *Pakolaisuus, tunteet ja media*. Tampere: Vastapaino, 71–91.

- Nurminen, Matias (2017). Manosfääriin kaappaamat pelastuksen ja vastakkainasettelun kertomukset. Alusta 26.09.2017. Saatavilla: <http://alusta.uta.fi/artikkelit/2017/09/26/manosfaeerin-kaappaamat-pelastuksen-ja-vastakkainasettelun-kertomukset.html> (luettu: 22.5.2018).
- Paasonen, Susanna (2014). Juhannustanssien nopea roihu ja Facebook-keskustelun tunneintensiteetit. *Media & viestintä* 37:4, 22–39. <https://doi.org/10.23983/mv.62836>
- Papacharissi, Zizi (2015). *Affective Publics. Sentiment, Technology and Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Parkkari, Jani (2011). Törkeä, törkeämpi, Ylilauta. Nuorten huumorisivusto poikinut jo 17 poliisitukintaa. *Iltalehti* 6.10.2011. Saatavilla: http://www.iltalehti.fi/digi/201100614498994_du.shtml (luettu: 21.3.2018).
- Parviainen, Adele (2006). Parisuhteen markkina-arveteoria. Miksi peräkkämarinpojalle ei kelpaa vanhapiika?, *City* 17.3.2006. Saatavilla: <https://www.city.fi/suhteet/parisuhteen+markkina-arveteoria/1854> (luettu: 21.3.2018).
- Pedwell, Carolyn & Whitehead, Anne (2012). Affecting feminism: Questions of feeling in feminist theory. *Feminist Theory* 13:2, 115–129. <https://doi.org/10.1177/1464700112442635>
- Phillips, Whitney (2016). *This is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship Between Online Trolling and Mainstream Culture*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Plummer, Ken (2003). *Intimate Citizenship. Private Decisions and Public Dialogues*. Seattle & Lontoo: University of Washington Press.
- Pöyhkäri, Reeta; Haara, Paula & Raitilla, Pentti (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere: Tampere University Press.
- Shepherd, Tamara; Harvey, Alison; Jordan, Tim; Srauy, Sam & Miltner, Kate (2015). Histories of hating. *Social media + society* July-December 2015, 1–10.
- Siltala, Juha (1988). Symbioottisesta hallintapakosta suhteelliseen toimintavapauteen psykohistorian ulottuvuus? I & II. *Tiede & edistys* 2/1988, 134–149; 3/1988, 232–244.
- Suominen, Jaakko (2013). 2007 – Facebookin nousu ja surmaajan lataukset. Teoksessa: Suominen, Jaakko; Östman, Sari; Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka (toim.). *Sosiaalisen median lyhyt historia*. Helsinki: Gaudeamus, 119–145.
- Uotila, Otto (2013). *Anonyymit anarkistit Suomalainen anonyymi verkkokulttuuri Ylilauta-sivustolla*. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta.
- Wetherell, Margaret (2012). *Affect and Emotion. A New Social Science Understanding*. Lontoo: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781446250945>
- Ylä-Anttila, Tuukka (2017). *The Populist Toolkit: Finnish Populism in Action 2007–2016*. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto.